

» УДРУЖЕЊЕ ВОЈВОЂАНСКИХ УЧИТЕЉА «
ЦЕНТАР ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

Булевар Јаше Томића 19 б, 21000 Нови Сад
uciteljivojvodine@neobee.net www.uvu.rs

Тел. 063/523-748

ЗА БОЉЕ ШКОЛСТВО – ПОПРАВИТИ ПОЛОЖАЈ УЧИТЕЉА

Удружење војвођанских учитеља је 24. новембра 2012. године у сали Скупштине града Новог Сада, уз подршку Покрајинског секретаријата за образовање АПВ, Скупштине Града Новог Сада и Паркин сервиса Нови Сад, веома успешно организовало **6. МЕЂУНАРОДНУ УЧИТЕЉСКУ КОНФЕРЕНЦИЈУ.**

У циљу праћења и поређења тока реформи образовних система земаља региона, положаја и рада учитеља, већ пуних дванаест година у Новом Саду се сваке друге године састају учитељи из Словеније, Хрватске, Б и Х/Републике Српске, Мађарске, Србије, а ове године и Румуније.

Програм Конференције пратило је сто педесет најактивнијих учитеља. Скуп је започео веома атрактивним извођењем луткарске представе «Све лепоте света» колегинице Сање Станковић из Новог Сада и њених ученика. Осим интернационалне теме ове представе, изузетне луткарске вештине ученика, публика је могла да види на који начин се припремају школске луткарске групе за учешће на престижном ФЕСТИВАЛУ ЛУТКАРСТВА ОСНОВНИХ ШКОЛА (ФЛУОШ).

У име организатора присутне је поздравила и Конференцију отворила **Вера Стојшић – Гашпаровски**, председница Удружења војвођанских учитеља. Упознала је присутне са историјатом и циљевима Конференције и представила учеснике. Током Програма Конференције у веома пријатној атмосфери ређала су се излагања.

Мр Дарко Пепевник из Словеније је и овога пута веома исцрпно и динамично изложио стање школства и положаја учитеља код њих. Учитељи се по Болоњи школују на три учитељска факултета. Број ученика у одељењу је 28, у продуженом боравку 18-21, а школе су целодневне једносменске осмогодишње и деветогодишње. У Словенији ради 450 основних школа. Бесплатни уџбеници из школске библиотеке се дају на коришћење ученицима од 2. до 9. разреда, а родитељи плаћају амортизацију уџбеника (четвртину цене) и враћају их на крају школске године. Полако се уводе и електронски уџбеници. Одељења првог разреда имају по два учитеља. Бројчано се оцењује од трећег разреда. Недељни фонд часова је 22. Додатни рад учитеља се додатно плаћа. Ученици који похађају музичку школу ослобођени су похађања изборних предмета. Страни језици се уче од првог, четвртог и седмог разреда.

За све ученике петог разреда се организује летња школа у природи (летовање), а за ученике седмог разреда зимска школа (зимовање) које 60 % финансира држава. Највећи проблем примене инклузије је недостатак дефектолога. Однос родитеља према деци, школи и наставницима није задовољавајући.

У школи се за наставнике организују различити курсеви. Плате наставника су по разредном систему, али су у последњих годину дана већ два пута смањиване за по 10 %. Школска документација учитеља је веома обимна и све већа. Нема учитељских струковних удружења... Очекују се нове измене у школству Словеније у септембру 2014. године.

Румунија је 1995. године започела школску реформу. Још увек има осмогодишњи основношколски систем. Колегиница **Лилиана Боритиу** нас је упознала са обележавањем двестогодишњице оснивања прве школе за румунске учитеље у Араду. Истакла је да је прво удружење учитеља у Румунији основано још 1927. године и да су учитељи и даље активни... Навела је и да учитеље Румуније муче потпуно исти проблеми као и остале учитеље земаља региона.

Станислава Ђенеш-Екбауер нас је упознала са ситуацијом у школству Мађарске. Угашене су специјалне школе. Имају више од десет издавача уџбеника. Учитељ треба да има 120 бодова стручног усавршавања које му је плаћено. И овде се плате добијају по систему платних разреда. Недељни фонд часова је 22. Додатни рад учитеља се додатно плаћа. Већ два пута су смањени коефицијенти плата. Нема довољно новца за наставна средства и стручну литературу. Успостављена су два звања (учитељ-ментор и учитељ-саветник)... Драгоцен је рад учитеља и школа националних мањина за очување националног идентитета.

У Хрватској се основно школовање остварује у 2.136 осмогодишњих школа. Препорука министарства је да све школе раде једносменски ако то могу. Број ученика у одељењу је 30-33, а за сваког ученика са посебним потребама умањује се за два број ученика одељења. Дешавају се сталне измене започете школске реформе из 2001. године, нагласила је **Снежана Шевић**. Настава се одвија на основу ХНОС-а (Хрватског националног образовног стандарда) уведеног школске 2006/2007. године. Уведен је Национални оквирни курикулум (НОК) школске 2010/2011. године и он се заснива на преласку са образовног система усмереног на садржаје на систем усмерен на компетенције и исходе учења. Школе уводе нове изборне предмете, ваннаставне и ваншколске активности према потребама и интересовањима ученика...

Од ове школске године уведено је ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ као посебан предмет иако су одраније његови садржаји већ интегрисани у друге предмете. Најављена је контрола примене Курикулума здравственог васпитања.

Екскурије се организују од четвртог до осмог разреда. Само трећи разред иде у школу у природи.

У Хрватској су ОДУСТАЛИ ОД БЕСПЛАТНИХ УЏБЕНИКА. Уџбеници нису радног карактера и штампају се у тиражу за четири године, када учитељ може да промени избор издавача. Стручно усавршавање се планира и електронски организује преко Агенције. Плате учитеља су испод просека плата државних службеника.

Удруга хрватских учитеља разредне наставе „Звоно“ основана је 2010. године. Креативни учитељи нису довољно подржани у својој средини. Учитељи су маргинализована група.

Радован Митраковић је изложио стање у Републици Српској. Основна школа је деветогодишња, један издавач штампа књиге (у Федерацији има више издавача). Учитељи се школују на приватним и државним факултетима. Тешко се запошљава. У настави је веома тешко. Много се увећава администрација, па добар административни радник постаје добар учитељ. За запослене учитеље нису организовани стручно усавршавање и обавеза сакупљања бодова. Однос родитеља према школи и наставницима је веома проблематичан. Креативни учитељи сметају онима који се не посвећују довољно својој професији. Учитељска професија није довољно друштвено цењена... Учитељи су почели да се удружују па су 2011. године основани Удружење учитеља «Словарица» из Бања Луке - које је тренутно у тешкоћама) и Удружење учитеља Тузланског кантона у Федерацији БиХ .

Вера Стојшић-Гашпаровски је у кратким цртама изнела стање школства у Србији. Прве основне школе Срба основане су 1701. године, а прва учитељска школа 1812. године у Сентандреји (од 1816. године премештена у Сомбор). Учитељи Србије се данас школују по високошколском систему Болоње на шест учитељских факултета (Суботица, Сомбор, Београд, Врање, Ужице и Приштина/Лепосавић) који су од 2003. године удружени у Заједницу учитељских факултета Србије.

Школска реформа у Србији је започела 2003. године. Стално се нешто мења. Наговештено је да ће ускоро максималан број ученика у одељењима основних школа Србије бити смањен на 25 (сада је 34, а минимум 25). За 2014. годину најављено је плаћање по броју ученика. Повећан је неопходан број бодва (на 120) за продужавање петогодишње наставничке лиценце. Од 2002. постоје каталози одобрених стручних семинара. Напредовање наставника у четири степена звања (иако је давно планирано) се тек сада уводи. Нема довољно средстава за стручну литературу и стручна усавршавања. Бесплатни уџбеници се уводе постепено током последње четири године и сада су у прва четири разреда. Има много одобрених издавача, али су најјачи Завод за уџбенике и наставна средства, Креативни центар, Клет, Едука, Нова школа и Бигз школство. Гасе се мале сеоске школе, као и одељења испод 25 ученика. Спровођење инклузије доноси низ проблема. Недостају педагошки асистенти и дефектолози. Од ове школске године обавезно је спровођење образовних стандарда у наставним предметима. Почела је дуго најављивана екстерна евалуација школа...

Креативни учитељи нису довољно цењени. Струковно удруживање учитеља осварује се још од 1881. године. Борбе за бољи положај учитеља су сталне и на жалост готово истоветне вековима. Учитељска професија није довољно цењена.

Др Светлана Золњан је говорила о раду учитеља Словака у Србији. Истакла је да Национални савет бира два издавача чији уџбеници ће бити бесплатно преведени на словачки, па се често касни. Национални савети преузимају оснивачка права над школама... Истакла је да добро познајући ситуацију у региону можемо рећи да су учитељи националних мањина у Србији у најбољем положају.

Колега из Вршца, **Доринел Стан** је говорио о раду учитеља Румуна у Србији. Прва школа на румунском језику, за коју се поуздано зна да је постојала у Србији, била је школа иконописаца у оквиру манастира „Средиште“ 1736. године, коју је организовао Василе Лога. Данас, румунска мањина у Војводини ужива сва права и у свим румунским насељима постоји четворогодишње и осмогодишње школе, Катедре за румунски језик и књижевност на Филолошком факултету у Новом Саду, Катедра за румунистику на Филолошком факултету у Београду, одељење Учитељског факултета у Вршцу, Висока Школа Струковних студија у Вршцу – одељење на румунском језику, Гимназија на румунском језику у Вршцу и Економска школа у Алибунару. Нешто више од 1.000 ученика похађа наставу основне школе на румунском језику... Улога учитеља је значајна и веома важна у очувању идентитета и духовности Румуна у Србији.

Са правима деце на болничком лечењу упознала нас је **мр Јелица Сантрач**, потпредседница Удружења војвођанских учитеља. У Војводини постоје три «болничке школе» (у болницама Новог Сада, Суботице и Сомбора). Недостају одговарајући простори, наставна средства. Учитељи болничких одељења су потпуно запостављени... У знак подршке колегама Удружење војвођанских учитеља је и ове године покренуло хуманитарну акцију «Књиге деци на болничком лечењу» те су овом приликом колегиници из Суботице за школску болничку библиотеку у Суботици уручена издања Матице српске, Креативног центра, БИГЗ школства и Службеног гласника. Поклони ће накнадно бити уручени и одељењима у Сомбору и Новом Саду.

Тања Максимовић је упознала учеснике Конференције са радом учитеља у приватним основним школама. У Новом Саду тренутно има три такве школе, а у Београду девет. Учитељи раде по целодневном систему. Имају одличну опремљеност, мали број ученика и велике захтеве и очекивања школе, родитеља и ученика...

Након излагања развила се жива дискусија учесника која је додатно појашњавала неке недоумице.

Усвојени су ЗАКЉУЧЦИ 6. МЕЂУНАРОДНЕ УЧИТЕЉСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ:

1. Учитељи свих земаља региона треба да се повежу, уједине.
2. Наставни програми су још увек неусклађени, недовршени. Школске реформе трају и мењају се са променом запослених у Министарству.
3. Превелик је број ученика у одељењима за успешан рад са данашњом децом.
4. Примена инклузије доноси низ проблема. Највећи су превелик број ученика у одељењу, недостатак педагошких асистената, дефектолога и наставних средстава.
5. Школе су неопремљене наставним средствима, не постоји норматив наставних средстава.
6. Потпуно бесплатни уџбеници су само у Србији.
7. Учитељи имају ниске плате, али им се још и смањују. Додатни рад и стручно усавршавање учитеља се у Словенији и Мађарској додатно плаћају.
8. Видно је повећање оптерећења учитеља школском администрацијом.
9. Повећава се број обавеза и продужава боравак учитеља у школи.
10. Мањинске школе и учитељи у Србији су у бољем положају него у осталим земљама региона.
11. Велики су и недовољно признати проблеми у раду учитеља у болничким одељењима.
12. Однос родитеља према школи, учењу и учитељу је све лошији.
13. Однос друштва према учитељској професији је незадовољавајућ.
14. Струковно удруживање учитеља, као једини ефикасан начин борбе за бољи положај учитељске професије, се полако шири, иако тражи огромна одрицања, друштвено корисна улагања времена, енергије, знања...
15. VI МЕЂУНАРОДНА УЧИТЕЉСКА КОНФЕРЕНЦИЈА је у потпуности испунила своје циљеве и драгоцен је облик директне размене искустава учитеља земаља региона. Одато је признање Удружењу војвођанских учитеља за одличну организацију, избор тема и излагача.

На крају Конференције у циљу даљег развијања међународне сарадње, Удружење војвођанских учитеља је свечано потписало споразуме о сарадњи са Основном двојезичном школом и забавиштем из Батање и Удружењем учитеља Румуније.

Учесници Конференције су били веома задовољни пажљиво одабраним темама и излагачима што су исказали у писаној анкети.

Да би што боље представили рад наших учитеља организовани су пратећи програми током Конференције:

- Изложба фотографија најуспешнијих учитеља-фотографа са овогодишњег Конкурса «Моја учионица» и «Учитељ на делу»,
- Изложба фотографија са Фестивала луткарства основних школа – ФЛУОШ,
- Изложба радова ученика и наставника са 4. калиграфске колоније «На путу Захарија Орфелина» 2012.
- Изложба позоришних лугака учитељице Сање Станковић из Новог Сада,
- Изложба радова Оригами клуба и Дечијег оригами кампа Друштва учитеља Бечеја и
- Изложба уљаних слика учитељице Соње Видовић из Шида.

Вера Стојшић-Гашпаровски